

DE KUNST VAN HET 'PRECIES GOED' NAKIJKEN

[passage uit artikel over beoordelen in kunstzone]

Eisen aan de beoordeling

"In dit artikel willen we twee verschillende beoordelingsprocedures bespreken en de betrouwbaarheid, validiteit en transparantie ervan. De **betrouwbaarheid** van een meetinstrument betekent in wetenschappelijke zin dat de uitkomst consistent is en niet afhankelijk is van wisselende tijden of beoordelaars. Eén beoordelaar zou een consistent oordeel moeten geven voor alle keren dat hetzelfde product wordt beoordeeld (**intra-beoordelaarsbetrouwbaarheid**). Bij een beoordelingsprocedure met meerdere beoordelaars kun je de **interbeoordelaarsbetrouwbaarheid** nagaan. Dit houdt in dat de beoordeling van hetzelfde werk door verschillende beoordelaars tot een vergelijkbare uitkomst moet leiden. Met **validiteit** wordt bedoeld dat in een beoordeling ook echt wordt beoordeeld wat de bedoeling is. Dus niet alleen of een beoordeling hetzelfde uitpakt als één persoon vaker beoordeelt of als meerdere mensen beoordelen, maar of de beoordeling ook juist is. In het kader van onderwijs zou de beoordelingsprocedure daarnaast ook **fair en transparant** moeten zijn voor leerlingen, opdat zij zich adequaat kunnen voorbereiden op de toets en weten hoe en waarop zij getoetst worden. "

M.-T. van de Kamp, J. van Drie, G. Rijlaarsdam & W. Admiraal (2012). Beoordelen van praktijkwerk bij de kunstvakken. Voorwaarden voor een betrouwbare en valide beoordeling. *Kunstzone: Tijdschrift voor Kunst en Cultuur in het Onderwijs*, 11 (12), 6-8.

[passage uit 'Examenbespiegelingen 2013' in nieuwsbrief Expertisecentrum Kunsttheorie]

Herziene taxonomie van Bloom

Voor het analyseren van de examenvragen is de herziene taxonomie van Bloom een bruikbaar instrument. Door goed te kijken naar de verschillende vraagniveaus kunnen docenten begrijpen in welke soorten vaardigheden zij hun leerlingen kunnen trainen. De vaardigheden in examens zijn niet alleen gericht op onthouden en begrijpen, maar ook op het toepassen van kennis op nieuwe voorbeelden, op gevorderde vaardigheden in kunstanalyse (observerend beschrijven, genuanceerde verschillen en overeenkomsten signaleren, kunst met behulp van bronnen kunnen interpreteren) en op kritische denkvaardigheden. Na afloop van de examens is een veelgehoorde klacht van leerlingen en docenten dat het examen nauwelijks kennis toetst. Analyse van examens leert bijvoorbeeld, dat het havo examen kunst algemeen van dit jaar meer gericht was op het toetsen van onthouden en begrijpen van kennis, dan in de afgelopen jaren het geval was. Examenmakers zijn in dat opzicht tegemoet gekomen aan de wens van docenten. Eveneens zeggen docenten: "Er komt teveel nieuwe of onbekende kunst aan bod, die niet in de methodes voorkomt." Dat is niet voor niets, een examen moet op niveau zijn en niet alleen reproductieve kennis toetsen. Door toepassingsgerichte vragen te stellen kunnen examenvragen toetsen of leerlingen hun kennis goed kunnen toepassen op nieuwe voorbeelden. Dat is uiteraard een belangrijk doel van ons vak. We willen dat onze leerlingen na het examen iets van nieuwe, voor hen onbekende kunst begrijpen die zij tegenkomen in concertzaal, theater of museum. We hopen dat zij "op een andere manier leren kijken, een visie ontwikkelen waar kennis achter zit." (citaat van een leerling uit 6 vwo).

DENKVAARDIGHEDEN van eenvoudig naar complex

(herziene taxonomie van de leerdoelen van Bloom)

NIVEAU	WAT & HOE?	Synoniemen
1: ONTHOUDEN Het materiaal op dezelfde manier kunnen onthouden zoals het gepresenteerd is.	Herkennen: kennis uit het lange-termijn geheugen vinden, die verbonden kan worden aan het gepresenteerde materiaal	Identificeren
	Herinneren: het terughalen van relevante kennis uit het lange-termijn geheugen	Terughalen van eerder verworven kennis
2: BEGRIJPEN Betekenis kunnen construeren via verbale, geschreven en grafische communicatie van instructie-inhouden, zoals dat tijdens lessen, in boeken en via computers en monitors gepresenteerd is. Verbanden leggen tussen voorkennis en nieuwe kennis.	Interpreteren: in staat zijn informatie uit een type bron naar een ander type bron te converteren.	verhelderen, parafraseren, representeren, vertalen
	Toelichten: een specifiek voorbeeld van een algemeen concept of principe kunnen vinden.	illustreeren, concretiseren
	Classificeren: vast kunnen stellen dat iets (een bepaald gegeven of object) tot een bepaalde categorie behoort (of tot een bepaald concept of principe)	categoriseren, samenvoegen
	Samenvatten: Een korte verklaring kunnen geven die de gepresenteerde informatie representeert of de kern van een algemeen thema weer kunnen geven.	abstraheren, samenvoegen
	Afleiden: uit gepresenteerde informatie een logische conclusie kunnen trekken	concluderen, extrapoleren, invoegen, voorspellen
	Vergelijken: het kunnen vaststellen van overeenkomsten en verschillen tussen twee of meer objecten, gebeurtenissen, ideeën, problemen of situaties.	onderscheiden, in kaart brengen, relateren
	Uitleggen: een mentaal oorzaak-en-gevolg model van een systeem of serie kunnen construeren en gebruiken.	modellen construeren
3: TOEPASSEN Manieren van uitvoeren van oefeningen of van problemen oplossen, is verwant aan procedurele kennis.	Uitvoeren een procedure op een bekende taak kunnen toepassen.	
	Implementeren: een of meer procedures op een onbekende, nieuwe taak kunnen toepassen.	gebruiken
4: ANALYSEREN Materiaal in onderdelen op kunnen splitsen en kunnen bestuderen hoe onderdelen aan elkaar en aan het geheel gerelateerd zijn.	Differentiëren: onderscheid kunnen maken in gepresenteerd materiaal, tussen ter zake doende en niet ter zake doende aspecten of tussen belangrijke en onbelangrijke aspecten.	verschillen zien, onderscheiden, focussen, selecteren
	Organiseren: vast kunnen stellen hoe elementen samenhangen of binnen een geheel functioneren.	verbanden zien, integreren, hoofdlijnen zien, ontleden, structureren
	Attribueren: een onderliggend standpunt, mening, waarde of intentie in gepresenteerd materiaal vast kunnen stellen.	deconstrueren
5: EVALUEREN Het kunnen geven van een oordeel gebaseerd op criteria en standaarden. De criteria die hierbij vaak gebruikt worden zijn kwaliteit, effectiviteit, efficiëntie en consistentie.	Checken: inconsistenties of fouten in een proces of product kunnen herkennen, vast kunnen stellen of een proces of product intern consistent is of de effectiviteit van een procedure wanneer deze geïmplementeerd wordt kunnen bepalen.	coördineren, ontdekken, monitoren, testen
	Bekritisieren: Inconsistenties tussen een product of uitvoering en bepaalde externe criteria vast kunnen stellen, kunnen bepalen of een product extern consistent is, of beoordelen of een procedure geschikt is om een bepaald probleem op te lossen.	beoordelen
6: CREEREN Is erop gericht om elementen samen te voegen tot een coherent of functioneel geheel, dat wil zeggen elementen reorganiseren in nieuwe patronen of structuren. Creëren is erop gericht om nieuwe, originele producten te maken.	Genereren: Alternatieve hypotheses kunnen bedenken, gebaseerd op criteria.	hypothese opstellen
	Plannen: Een aanpak bedenken gericht op het uitvoeren en voltooiën van bepaalde taken.	ontwerpen
	Produceren: een product kunnen bedenken en uitwerken.	construeren

[Ned. vert. M.T. van de Kamp, 2012]

HET LEREN ANALYSEREN VAN TOETSVRAGEN

(INDELING VOLGENS TAXONOMIE VAN BLOOM - van eenvoudig naar complex leren)

niveau	Werkwoorden die gedrag beschrijven (denkvaardigheden)	Vb van vraagformuleringen	% in kua examen
Onthouden	herkennen (Identificeren) herinneren (Terughalen van eerder verworven kennis)	Noem...aspecten/kenmerken Beschrijf...aspecten/kenmerken	•
Begrijpen	Interpreteren (verhelderen, parafraseren, representeren, vertalen) toelichten (illustreeren, concretiseren) classificeren (categoriseren, samenvoegen) samenvatten (abstraheren, samenvoegen) afleiden (concluderen, extrapoleren, invoegen, voorspellen) vergelijken (onderscheiden, in kaart brengen, relateren) uitleggen (modellen construeren)	Beschrijf aan de hand van.... Leg uit waarom... Leg uit hoe/op welke manier .... Leg uit wat bedoeld wordt met... Typeer.... Geef de oorzaken van... Beschrijf in eigen woorden....	••
Toepassen	uitvoeren implementeren (gebruiken)	Maak duidelijk aan de hand van.. Toon aan, aan de hand van... Bedenk hoe.... (dit alles bij <i>nieuwe</i> voorbeelden)	•••
Analyseren	differentiëren (verschillen zien, onderscheiden, focussen, selecteren) organiseren (verbanden zien, integreren, hoofdlijnen zien, ontleden, structureren) attribueren (deconstrueren)	Leg uit aan de hand van een (nieuw) voorbeeld hoe...(je kunt zien/horen dat - vaak gericht op differentiëren, organiseren, attribueren) Maak een onderscheid tussen... Verklaar de verschillen tussen..... (differentiëren, dus In moeten zelf genuanceerde en vaak niet-typerende verschillen kunnen zien) Breng in... verband met...(Vaak attribueren: bijv. een specifieke vormgeving van een specifieke inhoud kunnen relateren)	••••
Evalueren	checken (coördineren, ontdekken, monitoren, testen) bekritiseren (beoordelen)	Onderbouw aan de hand van.... Verdedigen... Beoordeel... (voor/ nadelen) Bekritiseer...	•
(Creëren)	genereren (hypothese opstellen) plannen (ontwerpen) produceren (construeren)		

LET OP: bij de examenvragen zie je vaak dat meerdere soorten vragen gecombineerd worden.

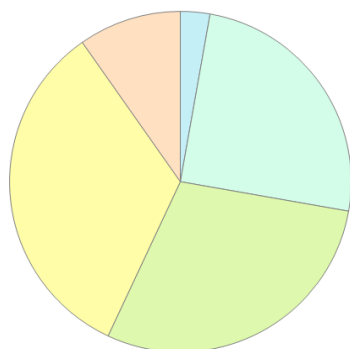
ILO-Uva / Expertisecentrum-kunsttheorie. 2012 M.T.A. van de Kamp.

ANALYSE EXAMEN KUA HAVO, 2013 - 2015, TV1; ANALYSE EXAMEN KUA VWO, 2013 - 2015, TV1

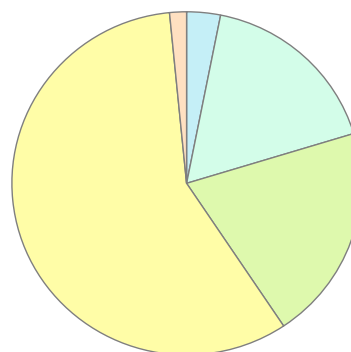
Havo CE kua	2013		2014		2015	
	64 pt	Perc	63 pt	Perc	72 pt	Perc
Onthouden	6	9%	3	4%	2	3%
Begrijpen	23	37%	18	29%	18	25%
Toepassen	11	17%	13	21%	21	29%
(Kunst) Analyseren	22	34%	24	38%	24	33%
Evalueren	2	3%	5	8%	7	10%

VWO KUA CE	2013		2014		2015	
	64 pt	Perc.	66 pt	Perc.	64 pt	Perc.
Onthouden	3	5%	1	2%	2	3,5%
Begrijpen	17	27%	12	18%	11	17%
Toepassen	17	27%	12	18%	13	20%
(Kunst) Analyseren	22	38%	41	62%	37	58%
Evalueren	2	3%	0	0%	1	1,5%

KUA CE HAVO 2015, tijdvak 1;

KUA CE VWO 2015, tijdvak 1:

VOORBEELDEN VAN VERSCHILLENDE NIVEAUS VAN VRAGEN

Vraagvoorbeelden zijn afkomstig uit het examen kua 2014, behalve vraag 35 (havo 2013).

3	Onthouden <i>Herinneren</i> het terughalen van relevante kennis uit het langetermijn geheugen	1	In bestiaría worden aan (fabel)dieren vaak menselijke, goddelijke en/of duivelse eigenschappen toegekend. De draak wordt bijvoorbeeld vaak vergeleken met een verslindende, woeste duivel. Dit soort vergelijkingen werd vaak gemaakt. Dat hangt samen met de functie die bestiaría hadden. 1p 3 Geef aan wat die functie was.	3 maximumscore 1 De functie was didactisch en/of gaf christelijke morele uitleg.
12	Begrijpen <i>Uitleggen</i> een mentaal oorzaak-en-gevolg model van een systeem of serie kunnen construeren en gebruiken.	1	tekst 4 De dichter Heinrich Heine maakte in 1835 voor een van zijn werken gebruik van een Slavische legende over de geesten van ongehuwde meisjes die 's nachts uit hun graf komen. Heines verhaal werd de inspiratie voor het romantische ballet Giselle. De belangstelling voor een dergelijk verhaal past in de romantiek. 1p 12 Leg uit waarom deze belangstelling juist in de romantiek kon ontstaan.	12 maximumscore 1 Het antwoord moet de volgende strekking hebben (één van de volgende): – In die periode was er behoefte te ontsnappen (escapisme) aan de alledaagse realiteit, die gekenmerkt werd door verstedelijking / industrialisatie / armoede / oorlog / chaotische politieke situatie. – In de romantiek wilde men terugkeren naar het gevoel als een reactie op de dominantie van de ratio (van de Verlichting).
15	Toepassen <i>Implementeren</i> een of meer procedures op een onbekende, nieuwe taak kunnen toepassen.	2	filmfragment 3, tekst 5 In de romantiek bevatten balletten een 'witte akte' of 'ballet blanc', waarin de nadruk ligt op melancholieke gevoels- en stemmingsbeelden. Deze akte wordt dan ook wel gezien als het spirituele hoogtepunt van het romantisch ballet. De witte akte van Giselle gaat over de wereld van de Wili's, prachtige maar gevaarlijke wezens, die het sublieme oproepen. In filmfragment 3 zie je hoe de Wili's met Hilarion afrekenen. De vormgeving van deze scène weerspiegelt ideeën die in de romantiek speelden. 2p 15 Geef voor twee aspecten van de vormgeving aan welk romantisch idee zij weerspiegelen	15 maximumscore 2 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben (twee van de volgende): – Door de witte, fragiele, doorschijnende kostuums (met vleugels en/of (mythologische) sluiers) lijken de danseressen (het corps de ballet) etherische wezens uit een metafysische / bovennatuurlijke / sprookjesachtige werkelijkheid. – Door de spitzen lijken zij nauwelijks contact met de aarde te hebben, waardoor de zwaartekracht wordt ontkend en/of de suggestie van zweven/vliegen wordt gewekt. Dit versterkt het idee van escapisme en/of van een romantische, sprookjesachtige wereld. – Het decor van een maanverlichte begraafplaats met kale bomen scheidt een mysterieuze / griezelige sfeer van noodlot of dood. – De groep aantrekkelijke wezens drijft het individu in de hoek en/of houdt hem gevangen in een cirkelvormige formatie, waardoor de scène angstaanjagend wordt (nog versterkt door de stuwende muziek): hierdoor kan een sublieme ervaring ontstaan. per juist antwoord 1

13	Kunst analyseren <i>Differentiëren</i> onderscheid kunnen maken in gepresenteerd materiaal, tussen ter zake doende en niet ter zake doende aspecten of tussen belangrijke en onbelangrijke aspecten.	3 filmfragment 1, tekst 5 Op 28 juni 1841 ging in de Parijse Salle le Peletier het ballet Giselle in première, in een choreografie van Jean Corelli en Jules Perrot. Adolphe Adam componeerde de muziek. In filmfragment 1 ontmoet het boerenmeisje Giselle graaf Albrecht en wordt verliefd. Je ziet eerst een pantomime-gedeelte. Aan het eind van de scène wordt alleen nog gedanst. 3p 13 Geef aan hoe in de pantomime het opbloeien van de liefde wordt verbeeld en geef aan hoe de muziek dit versterkt. Leg daarna uit waarom in het laatste dansgedeelte geen pantomime meer nodig is.	13 maximumscore 3 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben: <ul style="list-style-type: none"> • pantomimegedeelte: door voortdurend aantrekkende en afstotende lichaamstaal / bewegingen wordt verlangen, hoop en angst uitgebeeld (ondersteund door de mimiek) 1 • De muziek versterkt het spel van aantrekken en afstoten door (één van de volgende): 1 – een smachtend thema (in de viool, direct beantwoord door de hobo). <ul style="list-style-type: none"> – een muzikale dialoog (tussen viool en houtblazers) of een imitatie daarvan in het orkest (met alle musici / tutti) om aan te geven dat de personages met elkaar in gesprek zijn. – tempowisselingen die de toenadering en de spanning tussen de twee verbeelden (vertragingen geven hun twijfel weer). • Er is geen pantomime meer nodig want er hoeft geen verhaal meer verteld te worden: hij heeft haar veroverd en zij voeren samen een luchtige dans uit 1
10	Kunst analyseren <i>Organiseren</i> vast kunnen stellen hoe elementen samenhangen of binnen een geheel functioneren.	2 filmfragment 2 De trailer is bedoeld om het spel aantrekkelijk te maken bij het grote publiek. De muziek draagt daaraan bij. 2p 10 Bespreek voor twee kenmerken van de muziek hoe ze het beeld ondersteunen	10 maximumscore 2 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben (twee van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – In het begin is er nog geen actie en/of heeft de hoofdpersoon nog geen tegenstand: dit is in de muziek te horen doordat een symfonie-orkest en een koor een melodie spelen in een langzaam tempo (met weinig variatie in akkoorden en ritme). – De melodie stijgt en de muziek wordt sterker/louder als de ridder naar de burcht, die hoog ligt, toeloopt. – Je hoort een omslag in de muziek als de ridder in actie komt en met monsterlijke, reusachtige wezens vecht: opzweepende (stotende of staccato) ritmes in het slagwerk en/of de strijkers ondersteunen de gevechtsscènes met een melodie die langzaam stijgt en daardoor spanning oproept en/of in de melodie speelt het ritme een belangrijke rol, waardoor deze niet vloeiend klinkt. per juist antwoord 1
27	Kunst analyseren <i>Attribueren</i> een onderliggend standpunt, mening, waarde of intentie in gepresenteerd materiaal vast kunnen stellen.	2 afbeelding 9, 10 en 11, tekst 12 Op afbeelding 9 en 10 zie je een beeld van Ossip Zadkine uit 1949/50. Hij maakte het naar aanleiding van een bezoek aan het gebombardeerde Rotterdam en noemde het De Verwoeste Stad. Afbeelding 11 is een detail. 2p 27 Leg uit hoe voorstelling en vormgeving van het beeld de vernietiging van Rotterdam symboliseren.	27 maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> • voorstelling (één van de volgende): 1 <ul style="list-style-type: none"> – De figuur heeft een gat in de torso als symbool voor het gehavende hart van de stad: dit symboliseert de vernietiging en het lijden van de stad. – De figuur heft zijn armen dramatisch omhoog en/of werpt zijn hoofd achterover met een schreeuw naar de hemel: dit symboliseert de angst en/of het lijden. • vormgeving (één van de volgende): 1 <ul style="list-style-type: none"> – De figuur is gedeformeerd: met ruwe, grove vormen en/of grote, hoekige ledematen / gebaren / mimiek: dat verwijst naar pijn / verminking. – De figuur is geabstraheerd: daarmee ontstijgt hij het persoonlijke / verhalende, waarbij het wezenlijke van de emotie overblijft.
35	Evaluëren <i>Beoordelen</i> Het kunnen geven van een oordeel gebaseerd op criteria en standaarden.	2 In het filmfragment zie je een deel van de film die Conijn maakte van zijn project <i>Hout Auto</i> . In 2003 werd de auto aangekocht door het Centraal Museum in Utrecht. Omdat de auto door een kunstenaar gemaakt is en aangekocht werd door een kunstmuseum zou je kunnen concluderen dat de auto een kunstvoorwerp is. 35 Geef nog een argument vóór de stelling dat de auto een kunstvoorwerp is. Geef vervolgens een argument tegen deze stelling.	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> • Argument voor: 1 De houten auto zelf is een kunstwerk, omdat (een van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – hij verwondering oproept vanwege het afwijkende uiterlijk. – het vakmanschap zichtbaar is / hij knap gemaakt is. – hij aanzet tot nadenken (over de verhouding industrie-individu et cetera). • Argument tegen: 1 De houten auto zelf is geen kunstwerk, omdat (een van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> – hij slechts een overblijfsel is van het project, het eigenlijke kunstwerk is de reis zelf. – de auto een gebruiksvoorwerp is en daarom geen (autonome) kunst (hoogstens toegepaste kunst).

KUNST IS EEN COMPLEX DOMEIN - KUNST ANALYSEREN EEN COMPLEXE VAARDIGHEID

Bij de examens kunst algemeen worden leerlingen op vwo niveau getoetst op hun vaardigheid in het beschrijven van kunstwerken (voorstelling en vormgeving).

BESCHRIJVEN: Zij moeten in het beschrijven van kunstwerken in staat zijn beeldende, muzikale etc. begrippen te herkennen, begrijpen (toelichten). Ook moeten zij deze kennis op nieuwe voorbeelden kunnen toepassen en bijvoorbeeld kenmerken van stromingen kunnen aanwijzen in specifieke kunstwerken.

ANALYSEREN: Bij het analyseren van kunst moeten leerlingen leren hoe zij kleine verschillen kunnen zien (differentiëren, onderscheidend vermogen). Zij moeten in staat zijn om dieper liggende aspecten van een kunstwerk te begrijpen, en verbanden tussen kunstwerken te kunnen leggen. Daarnaast zouden leerlingen kunstwerken moeten kunnen begrijpen in de context van een bepaalde tijd, plaats of functie.

INTERPRETEREN: Bij het interpreteren van kunstwerken zouden leerlingen moeten kunnen begrijpen wat de motieven en beweegredenen zijn van kunstenaars (in een bepaalde tijd, plaats of voor een bepaalde functie) om een kunstwerk op een zeer specifieke manier vorm te geven. Zij zouden moeten kunnen verwoorden waarom een kunstenaar een specifieke voorstelling en vormgeving gekozen heeft, om daarmee een bepaalde inhoud uit te drukken of een bepaald effect te bewerkstelligen.

EVALUEREN: Het beoordelen van kunstwerken vergt kritische denkvaardigheden om zo een afgewogen oordeel te kunnen geven over het kunstwerk, gebaseerd op argumenten (met verwijzing naar standpunten, visies, waarden) die toegelicht kunnen worden op basis van specifieke aspecten van het kunstwerk, waarbij de begrippen voor kunst analyse correct gehanteerd worden.

EMPATHIE: Om motieven van kunstenaars te begrijpen; om uitgedrukte emoties in kunst te kunnen begrijpen hebben leerlingen inlevingsvermogen/ empathie nodig.

OBSERVEREN: kunst analyseren vergt vaardigheden in observeren, aandachtig en gefocust kijken en luisteren.

REFLECTEREN: kunst analyseren, vergt analytische, kritische, creatieve denkvaardigheden en reflectievaardigheden voor het nadenken over de inhoud van kunstwerken, maar ook voor het nadenken over het eigen leerproces (zelfinzicht; inzicht in leerstrategieën; begrijpen wat de taak vergt) en over de eigen waarden.

KUNSTANALYSE

VAARDIGHEDEN

- 1- beschrijven
- 2- analyseren
- 3- interpreteren
- 4- evalueren

lagere orde denkvaardigheden

HERKENNEN

TOELICHTEN

CLASSIFICEREN

VERGELIJKEN

TOEPASSEN

DIFFERENTIEREN

STRUCTUREREN

CONTEXTUALISEREN

BEKRITISEREN

hogere orde denkvaardigheden

VAN TOETSANALYSE NAAR LEERDOELEN VOOR DE KUA LESSEN

Leerniveaus:	Voorbeelden van doelstellingen voor Kunst Algemeen - romantiek & realisme, modern/massa:	Leeractiviteiten dus richten op:
Onthouden ●●	<ul style="list-style-type: none"> ● Kennis herinneren over kunstenaar en opdrachtgever in de twintigste eeuw ● Kennis herinneren over Diaghilev en de Ballets Russes in de moderne cultuur ● Kennis herinneren over functies van artistiek en zakelijk leider (of deze begrijpen/kunnen afleiden uit info) ● Kunnen herkennen van een installatie als een vorm van beeldende kunst in de massacultuur 	herkennen (Identificeren) herinneren (Terughalen van eerder verworven kennis)
Begrijpen ●●●	<ul style="list-style-type: none"> ● Interpreteren van romantische belangstelling van negentiende-eeuws publiek voor klassiek-romantisch ballet ● De inhoud van de tekst kunnen illustreren met behulp van een voorbeeld ● Uitleggen begrip virtuositeit als kenmerk van de romantiek ● Kunnen afleiden van negatieve effecten van tv op cultuurdeelname (kennis v. kenmerken massacultuur) ● Invloed/macht van omroepen via zendtijd kunnen uitleggen ● Kunnen interpreteren van de commentaren zoals deze in beeldend werk geuit zijn. ● Specifieke antwoorden kunnen afleiden uit kenmerken van de massacultuur ● Werkwijze van twee verschillende voorbeelden kunnen beschrijven ● Verklaringen uit de getoonde voorbeelden kunnen afleiden 	Interpreteren (verhelderen, parafraseren, representeren, vertalen) toelichten (illustreren, concretiseren) classificeren (categoriseren, samenvoegen) samenvatten (abstraheren, samenvoegen) afleiden (concluderen, extrapoleren, invoegen, voorspellen) vergelijken (onderscheiden, in kaart brengen, relateren) uitleggen (modellen construeren)
Toepassen ●●●	<ul style="list-style-type: none"> ● Kunnen toepassen van inhoud (verhaal) op dansante vormgeving/via dansante middelen in nieuw voorbeeld ● Kunnen toepassen van citaat op (nieuw) dansvoorbeeld ● Kennis over de verhouding van theatermakers en het publiek hebben, en deze kennis op nieuw voorbeeld kunnen toepassen (en het bijzondere ervan kunnen zien) ● Kennis over locatie-theater hebben, en deze op specifiek nieuw voorbeeld kunnen toepassen ● Kenmerken van de massacultuur op specifiek (nieuw) voorbeeld kunnen toepassen ● Verwijzingen naar heden, verleden en toekomst op specifiek (nieuw) voorbeeld kunnen toepassen 	uitvoeren implementeren (gebruiken)
Analyseren ●●●●	<ul style="list-style-type: none"> ● Verbanden kunnen analyseren tussen vormgeving en functie ● Het begrip virtuositeit kunnen onderscheiden in een (nieuw) voorbeeld ● Hoofdlijn virtuositeit/ verband kunnen leggen toen en nu ● Kunnen onderscheiden van inhoud (verhaal) en de manier waarop dat in dansbewegingen uitgedrukt is ● Aspect kunnen selecteren hoe inhoud in encenering is weergegeven ● Kunnen onderscheiden van verschillen tussen uitvoeringen ● Hoofdlijn/structuur kunnen zien in moderne esthetica en deze kunnen relateren aan dansvoorbeeld ● Verschillen kunnen zien tussen uitvoeringen ● Tegenstellingen in specifiek (nieuw voorbeeld) kunstwerk kunnen selecteren en specifiek kunnen beschrijven ● Verbanden kunnen leggen tussen democratisering en de werkwijze en het spelen op locatie door Dogtroep. ● Verbanden kunnen leggen tussen de kijkervaring van de toeschouwer en het benutten van het speelveld 	differentiëren (verschillen zien, onderscheiden, focussen, selecteren) organiseren (verbanden zien, integreren, hoofdlijnen zien, ontleden, structureren) attributionen (deconstrueren)
Evalueren ●	<ul style="list-style-type: none"> ● Een geuanceerde en specifieke beoordeling kunnen maken/beargumenteren op basis van een regeling. ● Een geuanceerde onderbouwing kunnen geven over voor- en nadelen m.b.t. artistieke onafhankelijkheid 	checken (coördineren, ontdekken, monitoren, testen) bekritisieren (beoordelen)

Dit voorbeeld is gemaakt op basis van het havo examen kunst algemeen 2011, tijdvak 1 (zie www.havovwo.nl)